

3. Ковбасюк Ю.В. Система державного управління Федеративної Республіки Німеччина: досвід для України / Ю. В. Ковбасюк, С. В. Загороднюк, П. І. Крайнік. – К.: НАДУ, 2010. – 76 с.
4. Шаповалов О. Політичні партії в контексті формування політичної системи ФРН / О. Шаповалов // Наукові праці. 2007. – №4. – С. 115-117.

Федоринчик А.

ОСОБЛИВОСТІ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

У статті розкрито основи Конституційного права у Великій Британії. Шляхом аналізу попередніх досліджень автор визначає особливості Конституції Великої Британії, її складові та роль у правовій системі Великої Британії.

Ключові слова: Конституційне право, конституція Великої Британії, роль Конституції.

Конституція Великої Британії довгий час залишається унікальним феноменом на арені світового права. Хоча, її унікальність не розкривається у глобальних відмінностях в своїй суті, а лише полягає у формі нормативно-правового акту – необхідність проведення конституційної реформи тривалий час постає нагальним питанням уряду Великої Британії та предметом постійних досліджень та дискусій.

Метою дослідження є розкрити особливості Конституційного права Великої Британії, дослідити складові та форму Конституції Великої Британії, сформулювати чітке розуміння ролі Конституції у системі права Великої Британії.

Сполучене Королівство Великобританії та Північної Ірландії (як правило, скорочено зветься - Великобританією або за назвою основної частини - Англією) знаходиться у Західній Європі на Британських островах. Столиця Великобританії - Лондон. Великобританія порівняно невелика країна. Незважаючи на невелику територію та порівняно малу чисельність населення, Великобританія грає дуже суттєву роль на міжнародній арені, а також є державою з багатовіковими демократичними традиціями.

Незважаючи на те, що перші конституційні акти в сучасному значенні були прийняті в кінці XVIII століття в США, Франції, Польщі, першість у справі конституційного будівництва, належить Англії, яка вважається батьківщиною конституціоналізму і парламентаризму. Точкою відліку в цьому процесі слід вважати Велику хартію вольностей 1215 р., коли королівська влада змушена була піти на певні поступки дворянству і деякої частини заможних підданих. Саме з цього часу прерогативою парламенту, а не короля було встановлення податків, свобода і недоторканість особи і майна та інше.

Історичні особливості розвитку держави зумовили нестандартний характер британської конституції. Великобританія не знає одноразово створеного акту як конституції. Особливості конституції відносяться до форми, але не стосуються її змісту або суті. За формою британська конституція має комбінований, несистематизований характер; вона складається з двох частин - писаної і неписаної. Такий характер мають

всі галузі англійського права, тому конституційне законодавство здається не дуже чітким, визначеним.

Британську конституцію часто називають неписаною, маючи на увазі ту обставину, що вона ніколи не була "записана" в єдиному акті, писана і неписана її частини мають, у свою чергу, різні, досить різноманітні джерела. Писана частина включає в себе статутне право, тобто норми, прийняті в різні роки і навіть епохи парламенту, що регулюють питання конституційного характеру, але жоден з цих законів не є основним законом, і судові рішення (прецеденти), що мають своїм предметом питання, які носять той же конституційний характер. Хоча судові рішення об'єктивно мають писаний, тобто зафіксований на папері, характер, тим не менш доктрина відносить їх до неписаної частини права. Вираз "писаний" закон означає закон, формально прийнятий парламентом, неважливо зафіксований він на папері чи ні, а термін "неписаний" закон вживається для позначення закону, який не був прийнятий парламентом. *Судові рішення становлять систему "загального права"*; вони торкаються головним чином прав і свобод громадян, а також відносин різних державних органів. Існує досить значна кількість судових прецедентів. Найбільше значення з них мають рішення вищих судових інстанцій, особливо палати лордів - верховної судової інстанції країни. Її рішення обов'язкові для всіх судів.

До, власне, неписаної частини відносяться конституційні угоди, ніде юридично не зафіксовані, але вони регулюють, як правило, найважливіші питання державного життя. Ці угоди, або *система звичаєвого права*, розглядаються у Великобританії як основа конституційного права. Звичай представляє собою сформовані на практиці правила, які не потребують судового захисту. Королівські прерогативи, наприклад, становлять частину звичаєвого права. Вони включають норми, що регулюють призначення міністрів, колективну відповідальність кабінету міністрів, розпуск парламенту, укладення міжнародних договорів, оголошення війни та інше. На практиці, ці прерогативи здійснюються короною (монархом) після отримання схвалення уряду, що знаходиться при владі.

Історично конституційні угоди мають різне походження. Вони виникають в силу обставин в результаті міжпартійної боротьби; відіграє роль і повільна еволюція існуючої практики, пристосування її до мінливих умов. Ніхто не може змусити дотримуватися конституційного звичаю; для цього не існує спеціального органу. Парламент - теоретичний хранитель суверенітету - в будь-який момент може запропонувати нове правило, скасувавши попередній звичай. Не існує точного списку конституційних угод. Практично, вони діють у всіх елементах британської політичної системи.

Доктринальні джерела - специфічний елемент неписаної частини британської конституції. Під ними розуміються думки іменитих учених у галузі конституційного права. До них звертаються тоді, коли виявлений пропуск через відсутність статуту, прецеденту або звичаю, регулюючих певні відносини. Так, палата лордів в 1920 р. визначила королівську прерогативу, пославшись на думку видатного англійського конституціоналіста кінця ХІХ - початку ХХ століття А.В.Дайсі. Останнім часом

використання доктринальних джерел судами помітно активізувалося. Судові рішення в обґрунтування тієї чи іншої позиції нерідко містять посилання навіть на газетні публікації.

Співвідношення писаної і неписаної частин британської конституції пояснюється історичними причинами: спочатку саме прецеденти і конституційні угоди склали її основу і зумовлювали своєрідність її форми. У ХХ столітті ж, відбувається зростання числа джерел статутного права, і багато написаних норми замінюються законами. Однак, і донині статутне регулювання конституційних питань не має всебічного, систематизованого і деталізованого характеру. Так, встановлення особи на посаду прем'єр-міністра лише побічно згадується в єдиному статуті - акті про міністрів корони 1937 року, при визначенні розміру платні міністрам. Марно було б намагатися знайти в цьому законі (так само як і в інших) статус міністрів, прем'єр-міністра, взаємини його з членами уряду, іншими державними органами. Зазначені питання регулюються звичаєм.

За способом внесення змін конституція Великобританії є гнучкою, тому що в доктрині англійського права немає різниці між «конституційним» та «поточним» законодавством. Існує загальний порядок прийняття та змін парламентських законів, які не переглядаються судами або оголошуються неконституційними. Гнучкість британської конституції дозволяє створити, з одного боку, стабільну взаємодію органів державної влади, а з іншого боку, забезпечити реальність британської конституції щодо відносин, які склалися у суспільстві.

На сучасному етапі британська конституція є єдиною для Об'єднаного Королівства Англії, Уельсу, Шотландії та Північної Ірландії. Водночас питання про необхідність проведення конституційної реформи є предметом постійних дискусій у політичному житті Великобританії. Уряд під керівництвом Ентоні Блера проводить програму реформ, які спрямовані на значні зміни діючої конституції. Зокрема, відповідно до одного з напрямів конституційної реформи у 1998 р. Були прийняті Акт про утворення Національної асамблеї Уельсу та Акт про Шотландський парламент. Ці акти надали можливість у кілька етапів здійснити процес децентралізації політичної влади та провести реформу регіонального управління.

Отже, конституція Великої Британії залишається унікальним явищем на світовій арені. Однак, її структурна та формова унікальність не запечерує Велику Британію, як саме конституційну монархію, а не абсолютистську.

Список використаної літератури:

1. Алебастрова І.А. Конституційне право зарубіжних країн: Курс лекцій / І.А. Алебастрова. – М.: Юрайт-М, 2002. – 176 с.
2. Горшеньова М. С. Конституційне право зарубіжних країн: Навч. посібник / М.С. Горшеньова, К.О. Закоморна. - К.: Юрінком Інтер, 2006. - 544 с.
3. Чиркин В.Є. Конституційне право зарубіжних країн: Підручник / В.Є. Чиркин. – М.: МАУП, 2003. – 342 с.

4. Шестакова К.Д. Конституційне право зарубіжних країн.: Навч. посібник / К.Д. Шестакова. – М.: Видавництво РІОР, 2004. – 321 с.
5. Яцишин М. Основи конституційного права Великої Британії: Відкрита лекція / М. Яцишин. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – Випуск 2. – 24 с.

Чорна А.

РОЛЬ МОЛОДІ У РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано роль молоді у розвитку демократичних процесів в Україні.

Ключові слова: демократія, молодь, демократичні процеси.

Наше сьогодні стрімко розвивається та надає більше можливостей для реалізації своєї особистості кожному громадянину України. Здавалося б, ці можливості є актуальними як і для старшого так і для молодшого покоління, але, як не дивно, саме молодь маючи запал та стрімкий рух уперед використовує усі ці можливості для своєї самореалізації.

За результатами дослідження понад 75 % молодих людей в Україні віком від 18 до 35 років оптимістично оцінили власне майбутнє. Тільки 34 % з них беруть участь у виборах, при цьому 84 % вважають, що українська держава знаходиться в скрутному положенні через її політиків. Однією з причин подібного відношення до еліти може бути політична абстрагованість – тільки 19 % молодих людей активно брали участь у роботі передвиборчих штабів.

Згідно статистики переважна більшість учасників проведення політичних акцій та мітингів є молодь. Небайдужість та вольовий дух активної молоді визначається, як політична активність, яка є одним з проявів реалізації її можливостей, коли важливу роль відіграють прагнення до самореалізації кожної молодої людини, а також активне формування ціннісних орієнтацій сучасної української молоді. Активність, особливо політична, стаючи масовою, опирається на активність певної особистості.

Завдяки такій політичній активності сучасне покоління все більше і більше зацікавлене в тому, щоб робити позитивні зміни на місцевому та регіональному рівнях, про що свідчить нещодавнє соціологічне опитування щодо молоді та децентралізації – 2017 р. 37% молоді готові активно сприяти розвитку їхніх об'єднаних територіальних громад. В той же час, 35% молоді вважає, що місцева влада не бере до уваги думку молоді в процесі прийняття рішень, що стосуються розвитку місцевих громад. Враховуючи, що децентралізація пропонує численні можливості для місцевих громад впроваджувати різноманітні ініціативи у сферах демократії та прав людини, така велика кількість мотивованої молоді є хорошим показником, і виклики не повинні ставати перешкодами. Захищаючи свої права, виконуючи свої обов'язки, проявляючи політичну активність сьогодні молодь формує власне майбутнє, майбутнє своєї країни.

Характерною особливістю сучасної політичної свідомості молоді є поліцентризм її політичних уподобань. Загалом нинішній рівень політичної свідомості української